

**UCHWAŁA NR XVII.81.2025
RADY GMINY W ŚLEMIENIU
z dnia 20 marca 2025 r.**

w sprawie: przyjęcia Programu Wspierania Rodziny w Gminie Ślemień na lata 2025-2027

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2024 r., poz. 1465 ze zm.), art. 176 pkt. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tj. Dz. U. 2025 r., poz. 49) Rada Gminy w Ślemieniu uchwała co następuje:

§ 1.

Przyjmuje się Program Wspieranie Rodziny na lata 2025-2027 dla Gminy Ślemień stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy w Ślemieniu.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy w Ślemieniu

Jarosław Jureczak



GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY NA LATA 2025 – 2027 w Gminie Ślemień

*Podstawę prawną opracowania Programu stanowi treść przepisu art. 176 pkt. 1
ustawy z 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.
(tj. Dz. U. 2025 r., poz. 49)*

ŚLEMIEŃ 2025 r.

Spis treści:

| | |
|---|----|
| 1. Wprowadzenie..... | 3 |
| 2. Uwarunkowania prawne podejmowanych działań..... | 4 |
| 3. Zadania gminy w zakresie wspierania rodziny i systemie pieczy zastępczej | 4 |
| 4. Diagnoza środowiska lokalnego | 5 |
| 4.1. Ludność..... | 6 |
| 4.2. Bezrobocie..... | 6 |
| 4.3. Charakterystyka świadczeniobiorców GOPS..... | 7 |
| 4.4. Oświata..... | 13 |
| 4.4.1. Opieka nad małym dzieckiem oraz opieka pozaszkolna..... | 14 |
| 4.5. Zasoby gminy..... | 14 |
| 5. Analiza SWOT | 17 |
| 6. Cele i zadania programu..... | 19 |
| 7. Dane dotyczące programu | 22 |
| 8. Monitoring i ewaluacja..... | 23 |
| 9. Podsumowanie: Zakładane efekty programu..... | 23 |

1. WPROWADZENIE

"Pośród tych wielu dróg rodzina jest drogą pierwszą i z wielu względów najważniejszą. Jest drogą powszechną, pozostając za każdym razem drogą szczególną, jedyną i niepowtarzalną, tak jak niepowtarzalny jest każdy człowiek. Rodzina jest tą drogą, od której nie może on się odłączyć: Wszak normalnie każdy z nas w rodzinie przychodzi na świat, można więc powiedzieć, że rodzinie zawdzięcza się fakt bycia człowiekiem. A jeśli w tym przyśściu na świat oraz w wchodzeniu w świat człowiekowi brakuje rodziny, to jest to zawsze wyłom i brak nad wyraz niepokojący i bolesny, który potem ciąży nad całym życiem..."

(Jan Paweł II, "List do Rodzin", n. 23)

Rodzina jest podstawową komórką społeczną oraz naturalnym środowiskiem rozwoju wszystkich jej członków. Jest ona pierwszym i najważniejszym środowiskiem, w którym kształtuje się osobowość dziecka. Rodzina oddziałuje na dziecko przekazując mu system wartości oraz tradycje. Dokonujące się zmiany społeczne i gospodarcze niosą za sobą wiele skutków pozytywnych ale niestety również i negatywnych, które przyczyniają się do rozpadu rodziny. Prawidłowo funkcjonująca rodzina powinna zatem, w sposób wystarczająco dobry, zaspokajać podstawowe, zarówno biologiczne, jak i psychologiczne potrzeby swoich członków. W rodzinie realizują się potrzeby bezpieczeństwa, przynależności, miłości i uznania, bycia ważnym i akceptowanym. Rodzina jest także miejscem kultywowania i przekazywania dzieciom systemu wartości, obowiązujących norm postępowania, wzorców zachowania koniecznych dla właściwego funkcjonowania i radzenia sobie w życiu. Rodzina realizuje zadania socjalizacyjne poprzez uczenie młodego pokolenia pełnienia ról społecznych oraz przygotowuje do odpowiedzialnego, dorosłego życia. We współczesnych rodzinach coraz częściej obserwuje się trudności z prawidłową realizacją zadań wychowawczych. Niesie to za sobą szereg zagrożeń dla dobrego rozwoju i wchodzenia w dorosłe życie dzieci w nich wychowywanych.

System wspierania rodziny i pieczy zastępczej został utworzony ze względu na:

- „dobro dzieci, które potrzebują szczególnej ochrony i pomocy ze strony dorosłych, środowiska rodzinnego, atmosfery szczęścia, miłości i zrozumienia, w trosce o ich harmonijny rozwój i przyszłą samodzielność życiową, dla zapewnienia ochrony przysługujących im praw i wolność,
- dla dobra rodziny, która jest podstawową komórką społeczeństwa oraz naturalnym środowiskiem rozwoju i dobra wszystkich jej członków, a w szczególności dzieci,
- przekonanie, że skuteczna pomoc dla rodziny przeżywającej trudności w opiekowaniu się i wychowywaniu dzieci oraz skuteczna ochrona dzieci i pomoc dla nich może być osiągnięta przez współpracę wszystkich osób, instytucji i organizacji pracujących z dziećmi i rodzicami.

Obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz organizacji pieczy zastępczej, w zakresie ustalonym ustawą, spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz na organach administracji rządowej. Obowiązek ten jednostki samorządu terytorialnego oraz organy administracji rządowej realizują w szczególności we współpracy ze środowiskiem lokalnym, sądami i ich organami pomocniczymi, Policją, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz organizacjami społecznymi.

Działania służb i instytucji powołanych do pracy na rzecz dobra rodziny i dziecka powinny być zintegrowane ponieważ problemy występujące w rodzinie są złożone i wymagają interdyscyplinarnej współpracy. Choroba alkoholowa rodziców, przemoc w rodzinie, niewydolność w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, wypadki losowe to główne problemy dezorganizujące życie rodzin. Różnorakie formy wsparcia na rzecz rodziny

problemowej należy docenić i ciągle udoskonalać. Zamiast zastępować i wyręczać rodzinę w wypełnianiu jej roli, należy ją przede wszystkim wspierać, wspomagać aby przywrócić jej prawidłowe funkcjonowanie. Wsparcie rodziny powinno być wczesne i mieć charakter profilaktyczny. Główną zasadą powinna być zasada pomocniczości. Działania przyniosą najlepszy efekt gdy będą odbywać się za zgodą rodziny i z jej aktywnym udziałem. Praca z rodziną powinna być prowadzona przez odpowiednio przygotowaną kadre, winna być kompleksowa i obiektywna. System wsparcia powinien obejmować zarówno rodziny biologiczne jak i zastępcze. Gdy zaistnieje konieczność umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej, podstawowym celem pracy z rodziną biologiczną będzie jak najszybszy powrót dziecka do rodziny. Wszelkie działania wspierające w utrzymaniu pełnej rodziny są również ważne ze względów społecznych i ekonomicznych, konieczne z uwagi na obniżenie kosztów związanych z pobytem dziecka w rodzinie lub instytucjonalnej pieczy zastępczej. Aby móc kompleksowo wspierać rodziny należało stworzyć 3-letni gminny program wspierania rodziny, którego realizacja należy do zadań własnych gminy.

2. UWARUNKOWANIA PRAWNE PODEJMOWANYCH DZIAŁAŃ

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej jest najważniejszym aktem prawnym regulującym wszystkie aspekty życia członków naszego społeczeństwa. Jest to akt prawny najwyższej wagi, któremu powinny być podporządkowane ustawy i rozporządzenia dotyczące różnych sfer życia społecznego. Obowiązek wspierania rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych wynikających z zapisów art. 176 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej jest zadaniem własnym gminy. Opracowanie programu oraz jego wdrażanie będzie realizowane w oparciu o następujące przepisy prawne:

- Ustawę z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tj. Dz. U. z 2025 r., poz. 49).
- Ustawę z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tj. Dz. U. z 2024 r. poz. 1283 ze zm.).
- Ustawę z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2024 r. poz. 1673).
- Ustawę z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tj. Dz. U. z 2023 r. poz., 2151).

3. ZADANIA GMINY W ZAKRESIE WSPIERANIA RODZINY I SYSTEMIE PIECZY ZASTĘPCZEJ

Gminny Program Wspierania rodziny na lata 2025-2027 został opracowany w oparciu o ustawę z dnia 9 czerwca 2011 r. o wsparciu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Jest strategicznym dokumentem Gminy Ślemień mającym na celu zbudowanie spójnego systemu pomocy rodzinie wykorzystując zasoby gminy. Głównym założeniem niniejszego programu jest funkcjonowanie spójnego systemu wsparcia dzieci i rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, w celu przywrócenia im zdolności do funkcjonowania. Cel ten może zostać osiągnięty poprzez wzmocnienie roli i funkcji rodziny, rozwijanie umiejętności opiekuńczo - wychowawczych oraz zapewnienie bezpieczeństwa dziecku i rodzinie. Realizowane w ramach Programu zadania koncentrować się będą nie tylko na dziecku, ale również na całej rodzinie. Stosownie do art. 176 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań własnych gminy należy:

- opracowanie i realizacja 3 – letnich gminnych programów wspierania rodziny,
- tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,
- tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez:
 - a) zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,
 - b) organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,
 - c) prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci
- finansowanie :
 - a) podnoszenie kwalifikacji przez asystentów rodziny,
 - b) kosztów związanych z udzielaniem pomocy, o której mowa w art. 29 ust.2, ponoszonych przez rodziny wspierające:
- współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadapcyjnym;
- sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art. 187 ust. 3;
- prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej dziecka zamieszkałego na terenie gminy.

Wsparcie rodziny winno polegać w szczególności na: wzmocnieniu roli i funkcji rodziny, rozwijaniu umiejętności opiekuńczo-wychowawczej rodziny, podniesieniu świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny, pomocy w integracji, przeciwdziałaniu marginalizacji i degradacji społecznej rodziny. Praca z rodziną powinna być prowadzona w szczególności w formie:

- konsultacji i poradnictwa specjalistycznego;
- terapii i mediacji;
- usług dla rodzin z dziećmi, w tym opiekuńczych i specjalistycznych;
- pomocy prawnej, szczególnie w zakresie prawa rodzinnego;
- organizowania dla rodzin spotkań (grup wsparcia, grup samopomocowych).

4. DIAGNOZA ŚRODOWISKA LOKALNEGO

Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Ślemień na lata 2025 – 2027 powstał w oparciu o diagnozę problemów rodzin z terenu gminy Ślemień, przeżywających trudności opiekuńcze i wychowawcze, opracowany m.in. na podstawie danych statystycznych pochodzących ze źródeł ewidencji ludności Urzędu Gminy w Ślemieniu, rejestrów i sprawozdań Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ślemieniu, z danych placówek oświatowych w Ślemieniu. Punktem wyjścia do określenia zadań Gminnego Programu Wspierania Rodziny jest analiza danych o osobach i rodzinach objętych wsparciem Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ślemieniu. Dla potrzeb opracowania niniejszego Programu zebrano informacje nt. liczby mieszkańców, ilości dzieci z terenu gminy, skali korzystania ze świadczeń pomocy społecznej, a także innych świadczeń udzielanych przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ślemieniu, sytuacji osób bezrobotnych.

4.1. Ludność

Ślemień jest gminą wiejską w województwie śląskim, w powiecie żywieckim. Powierzchnia gminy wynosi 45,87 km². W jej skład wchodzi sołectwa: Ślemień, Kocoń i Las.

Według stanu na dzień 31 grudnia 2024 roku, gminę zamieszkiwało **3 446** mieszkańców, z czego **1 778** stanowią kobiety i **1 668** stanowią mężczyźni. Ludność gminy i ich wiek obrazuje zestawienie poniżej.

Tabela nr 1. Liczba ludności

| Wyszczególnienie | | Liczba osób wg stanu na dzień | | |
|------------------|-------------------|-------------------------------|------------|------------|
| | | 31.12.2022 | 31.12.2023 | 31.12.2024 |
| Ogółem: | zameldowani | 3495 | 3465 | 3446 |
| w tym | kobiety | 1803 | 1788 | 1778 |
| | mężczyźni | 1692 | 1677 | 1668 |
| | przedprodukcyjnym | 713 | 708 | 699 |
| | kobiety | 365 | 364 | 362 |
| | mężczyźni | 348 | 344 | 337 |
| | produkcyjnym | 2058 | 2022 | 2005 |
| | kobiety | 980 | 960 | 954 |
| | mężczyźni | 1078 | 1062 | 1051 |
| | poprodukcyjnym | 724 | 735 | 742 |
| | kobiety | 458 | 464 | 462 |
| | mężczyźni | 266 | 271 | 280 |

Źródło: Na podstawie danych pozyskanych z Urzędu Gminy w Ślemieniu.

W strukturze społecznej mieszkańców gminy Ślemień, odnotowuje się tendencję malejącą osób w wieku przedprodukcyjnym tj. dzieci i młodzież do 18-go roku życia: 2022 - 713 osób, 2023 - 708 osób, 2024- 699 osób. W roku 2024 r. liczba mieszkańców w wieku 60 lat i więcej w przypadku kobiet wyniosła 462, natomiast mężczyzn w wieku 65 lat i więcej liczba wyniosła 280. Odnotowuje się spadek osób w wieku produkcyjnym tj. 18 lat do 59 lat z 2058 osób w 2022 r. do 2005 osób w 2024 r.

Tabela nr 2. Przyrost naturalny ludności:

| Wyszczególnienie | Liczba osób | | |
|-----------------------|-------------|------|------|
| | 2022 | 2023 | 2024 |
| Liczba urodzeń żywych | 29 | 28 | 27 |
| Liczba zgonów | 45 | 37 | 43 |
| Ubytek naturalny | -16 | -9 | -16 |

Źródło: Na podstawie danych Urzędu Gminy w Ślemieniu.

4.2. Bezrobocie

Analizując dane Powiatowego Urzędu Pracy w Żywcu, w roku 2024 mamy tendencję malejącą osób bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy z terenu Gminy Ślemień w stosunku do lat ubiegłych (2022 r. -57 os. bezrobotnych, 2023r. - 58 os. bezrob. 2024r. - 54 os. bezrob.). W 2024 roku w stosunku do 54 osób bezrobotnych zarejestrowanych z w/w gminy zastosowano następujące działania aktywizujące:

- wydano 14 skierowań na staż (11 kobiet – w tym 1 obywatelka Ukrain, 3 mężczyzn),
- wydano 3 skierowania na prace społecznie użyteczne,
- przyznanie jednorazowych środków na podjęcie działalności gospodarczej,
- zatrudnienie w ramach refundacji doposażenie i wyposażenia stanowiska pracy,
- szkolenia.

Tab. 2. Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych z terenu Gminy Ślemień w Powiatowym Urzędzie Pracy w latach 2022-2024

| <i>Rok</i> | <i>2022</i> | <i>2023</i> | <i>2024</i> |
|---|--|---|---|
| <i>Liczba osób z terenu Gminy Ślemień zarejestrowanych w Urzędzie Pracy</i> | <i>57 (w tym: 26 kobiet i 31 mężczyzn)</i> | <i>58 (w tym: 35 kobiet i 23 mężczyzn) w tym 1 obywatelka Ukrainy</i> | <i>54 (w tym: 33 kobiet i 21 mężczyzn) w tym 1 obywatelka Ukrainy</i> |

Źródło: Na podstawie danych z Powiatowego Urzędu Pracy w Żywcu

Bezrobocie nie tylko samo w sobie jest problemem społecznym, leży także u podstaw wielu innych problemów. Bezrobocie jest zjawiskiem społecznym i gospodarczym naturalnym dla gospodarki wolnorynkowej. Jego wskaźniki będą się zmieniać w zależności od sytuacji gospodarczej jednak dotychczasowe obserwacje zjawiska pozwalają wskazać, że do grup szczególnego ryzyka należą osoby o niskim poziomie kompetencji i osoby długotrwale bezrobotne. Bezrobocie rodzi nie tylko skutki indywidualne, ale i takie, które definiuje się jako problemy społeczne. W rodzinie z problemem bezrobocia pojawiają się trudności finansowe, napięcie emocjonalne, frustracja, konflikty. Obniżeniu ulega poziom zaspokojenia potrzeb natury socjalno-bytowej. W konsekwencji bezrobocia, w rodzinach nim doświadczonych, dochodzi do zaburzeń realizacji funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Trudno bowiem o stworzenie poczucia bezpieczeństwa materialnego, o atmosferę spokoju. Zorientowanie na przyszłość myśli i działań w sytuacji niepewności najbliższej przyszłości również może być zadaniem trudnym. Obniżeniu ulega poziom zaspokojenia potrzeb dzieci, zarówno podstawowych jak i rozwojowych w tym np.: edukacyjnych.

Niezależnie od przyczyn bezrobocia rodziców troska o dobro dzieci wychowujących się w rodzinach z problemem bezrobocia jest bardzo istotna i należy ją wpisać tak w politykę społeczną gminy, w działalność instytucji oświatowych i kulturalnych.

4.3. Charakterystyka świadczeniobiorców GOPS

Z roku na rok znacznie zmniejsza się liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej, co spowodowane jest wprowadzeniem programów socjalnych wspierających finansowo każdą z rodzin wychowujących dzieci. Istotnym z punktu widzenia niniejszego dokumentu jest fakt, że jednocześnie zwiększa się liczba tzw. rodzin wieloproblemowych wykazujących trudności w realizacji swoich funkcji, rodzin w kryzysie, w konflikcie, zagrożonych rozpadem.

W przypadkach, gdy rodzina nie podołała problemom codziennego życia i jej funkcjonowanie w obecnym stanie stało się niemożliwe, należy podjąć interwencję polegającą na zapewnieniu bezpieczeństwa dla wszystkich jej członków, a ponadto podjąć pracę na rzecz przywrócenia zdolności rodziny do prawidłowego funkcjonowania. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ślemieniu udziela pomocy finansowej na potrzeby bieżące dla zapewnienia rodzinom tzw. minimum egzystencji oraz wsparcia socjalnego i środowiskowego.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ślemieniu jest głównym realizatorem zadań pomocy społecznej. Ponadto realizuje inne zadania mające na celu wsparcie rodziny, a w szczególności należące do kompetencji gminy na podstawie ustaw:

- ✓ o świadczeniach rodzinnych;
- ✓ o pomocy osobom uprawnionym do alimentów;
- ✓ o dodatkach mieszkaniowych.
- ✓ o pomocy materialnej dla uczniów
- ✓ o dodatkach energetycznych
- ✓ Karty Dużej Rodziny
- ✓ o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci

Pomoc społeczna jest elementem składowym systemu zabezpieczenia społecznego. Stosowanie do art. 2 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej jest ona instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.

Na przestrzeni lat 2022 – 2024 głównymi przesłankami korzystania z pomocy społecznej w gminie Ślemień w latach były:

Tabela 3. Powody przyznania pomocy społecznej w Gminie Ślemień w latach 2022- 2024

| Powód przyznania pomocy | 2022 rok | | | 2023 rok | | | 2024 rok | | |
|---|----------------|--------------|------------------|----------------|--------------|------------------|----------------|--------------|------------------|
| | ogółem rodziny | | osób w rodzinach | ogółem rodziny | | osób w rodzinach | ogółem rodziny | | osób w rodzinach |
| | | w tym na wsi | | | w tym na wsi | | | w tym na wsi | |
| Ubóstwo | 16 | 16 | 35 | 15 | 15 | 27 | 14 | 14 | 27 |
| Sieroctwo | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| Bezdomność | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| Potrzeba ochrony macierzyństwa | 7 | 7 | 37 | 6 | 6 | 30 | 5 | 5 | 23 |
| w tym: wielodzietność | 6 | 6 | 35 | 5 | 5 | 27 | 4 | 4 | 21 |
| Bezrobocie | 10 | 10 | 22 | 8 | 8 | 12 | 9 | 9 | 15 |
| Niepelnosprawność | 12 | 12 | 15 | 11 | 11 | 15 | 10 | 10 | 14 |
| Długotrwała lub ciężka choroba | 4 | 4 | 8 | 6 | 6 | 12 | 3 | 3 | 3 |
| Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych ogółem | 4 | 4 | 12 | 3 | 3 | 10 | 4 | 4 | 12 |
| w tym: rodziny niepełne: | 4 | 4 | 12 | 3 | 3 | 10 | 5 | 5 | 15 |
| rodziny wielodzietne: | 1 | 1 | 4 | 1 | 1 | 4 | 0 | 0 | 0 |
| Przemoc w rodzinie | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| Potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| Alkoholizm | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 0 | 0 | 0 |
| Narkomania | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| Trudności w przystosowaniu się po opuszczeniu zakładu karnego | 0 | 0 | 0 | 3 | 3 | 3 | 1 | 1 | 1 |
| Trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| Zdarzenia losowe | 0 | 0 | 0 | 1 | 1 | 1 | 0 | 0 | 0 |
| Sytuacja kryzysowa | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 1 | 1 | 4 |
| Kłęsa żywiołowa lub ekologiczna | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 |

źródło: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ślemieniu

Jak wskazują powyższe dane głównym powodem korzystania z pomocy społecznej w latach 2022 – 2024 w Gminie były w szczególności: ubóstwo, niepełnosprawność. Kolejnymi najczęściej występującymi powodami udzielenia pomocy było bezrobocie, potrzeba ochrony macierzyństwa, bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego oraz długotrwała choroba. Istotną rolę w działalności ośrodka odgrywa praca socjalna, która jest działalnością zawodową mającą na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmocnieniu lub odzyskaniu zdolności funkcjonowania.

W 2024 r. z powodu ubóstwa pomoc skierowano do 14 rodzin. W latach 2022 i 2023 liczba rodzin, którym przyznano pomoc z ww. tytułu utrzymywała się na jednakowym poziomie. Ze względu na niepełnosprawność największą liczbę rodzin objęto pomocą w roku 2022 - 12 rodzin. Istotnym powodem udzielenia pomocy była również bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego. Liczba rodzin, którym udzielono pomocy z tego tytułu utrzymywała się na równym poziomie (2022 - 4 rodziny, 2023 – 3 rodziny, 2024 – 4 rodziny).

Analizując sytuację rodzin Ośrodek odnotowuje spadek liczby osób korzystających z pomocy społecznej. Na powyższą sytuację ma wpływ wprowadzenie świadczeń wypłacanych dla rodzin z dziećmi. Na szczególną uwagę zasługuje wprowadzenie ustawy pomoc państwa w wychowywaniu dzieci (od kwietnia 2016 r. do nadal), którego celem jest częściowe pokrycie wydatków związanych z wychowywaniem dziecka, w tym z opieką nad nim i zaspokojeniem jego potrzeb życiowych. W 2018 roku uruchomiono program "Dobry Start" (tzw. 300+), wspomagający rodziców jednorazową kwotą 300 zł na ucznia w związku z rozpoczęciem roku szkolnego. Karta Dużej Rodziny to system zniżek i dodatkowych uprawnień dla rodzin 3+ zarówno w instytucjach publicznych, jak i w firmach prywatnych. KDR wspiera budżety rodzin wielodzietnych oraz ułatwia dostęp do dóbr i usług. Głównym założeniem Programu „Posiłek w szkole i w domu” jest min. zapewnienie pomocy dzieciom, które wychowują się w rodzinach znajdujących się w trudnej sytuacji. Istotnym elementem Programu jest zapewnienie dzieciom i młodzieży w wieku szkolnym zjedzenia gorącego posiłku przygotowanego w stołówce szkolnej. Kolejne świadczenie w postaci rodzinnego kapitału opiekuńczego, które zostało wprowadzone od 1 stycznia 2022 r. wspiera finansowo młodych rodziców z tytułu urodzenia się w rodzinie drugiego i kolejnego dziecka, jednak świadczenie to zostało zastąpione od 1 października 2024 r. Programem „Aktywny Rodzic” program ma ułatwić rodzicom pogodzenie zadań związanych z rodzicielstwem i aktywizacją zawodową. W ramach tego programu ustawa wprowadziła do systemu prawnego trzy świadczenia „aktywny rodzic”, wspierające rodziców w aktywności zawodowej oraz w wychowaniu dziecka: świadczenie „aktywni rodzice w pracy”, świadczenie „aktywnie w żłobku”, świadczenie „aktywnie w domu”. Świadczenia rodzinne to zasiłek rodzinny oraz dodatki do zasiłku rodzinnego, świadczenia opiekuńcze (zasiłek pielęgnacyjny, świadczenie pielęgnacyjne), jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka (tzw. becikowe), świadczenie rodzicielskie, do których prawo nabywa się w sposób określony w ustawie z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przyznawane są na warunkach określonych w ustawie z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów. Na podstawie przepisów tej ustawy realizowane jest wsparcie materialne dla osób uprawnionych do alimentów, które ich nie otrzymują z uwagi na bezskuteczność egzekucji. Wsparcie to realizowane jest poprzez przyznawanie świadczeń z funduszu alimentacyjnego dla osób spełniających kryteria ustawowe (np. kryterium dochodowe). Jednorazowe świadczenie w wysokości 4000 zł przysługuje z tytułu urodzenia się żywego dziecka z ciężkim i nieodwracalnym upośledzeniem albo nieuleczalną chorobą zagrażającą życiu. O jednorazowe świadczenie może ubiegać się matka lub ojciec dziecka, opiekun prawny dziecka albo opiekun faktyczny dziecka, na podstawie ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”.

Tabela 4. Typy rodzin objętych pomocą społeczną

| | | 2022 | | 2023 | | 2024 | |
|-------------------------|------------|--------|-------------------------|--------|-------------------------|--------|-------------------------|
| | | ogółem | Liczba osób w rodzinach | ogółem | Liczba osób w rodzinach | ogółem | Liczba osób w rodzinach |
| Rodziny z dziećmi | | 16 | 65 | 13 | 50 | 12 | 47 |
| liczba dzieci | 1 | 3 | 8 | 4 | 9 | 4 | 8 |
| | 2 | 5 | 15 | 4 | 14 | 2 | 7 |
| | 3 | 7 | 33 | 4 | 18 | 4 | 19 |
| | 4 | 0 | 0 | 0 | 0 | 1 | 6 |
| | 5 | 0 | 0 | 0 | 0 | 1 | 7 |
| | 6 | 1 | 9 | 1 | 9 | 0 | 0 |
| | 7 i więcej | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| w tym: rodziny niepełne | | 8 | 25 | 6 | 19 | 6 | 15 |
| liczba dzieci | 1 | 1 | 2 | 1 | 2 | 4 | 8 |
| | 2 | 5 | 15 | 3 | 9 | 1 | 3 |
| | 3 | 2 | 8 | 2 | 8 | 1 | 4 |
| | 4 i więcej | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 |

Źródło: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ślemieniu sprawozdanie MPiPS-03

Wśród ogółu rodzin (42 rodziny) korzystających z pomocy społecznej w 2024 r. rodziny z dziećmi stanowiły 28,57 %, w tym rodziny niepełne to 14,29 %,

Dokonując szczegółowej analizy typów rodzin objętych pomocą społeczną zauważyć można, iż pomoc kierowano przede wszystkim do rodzin z jednym i trojgiem dzieci. W roku 2024 rodziny te stanowiły 19,05 %, wszystkich rodzin objętych pomocą społeczną. Niewielki odsetek ogółu rodzin korzystających z pomocy stanowiły natomiast rodziny wielodzietne (rodziny z czworgiem i więcej dzieci to zaledwie 4,76 % ogółu rodzin, do których skierowano pomoc. W przypadku pomocy świadczonej na rzecz rodzin niepełnych w 2024 r. pomocą najczęściej obejmowane były rodziny niepełne z jednym dzieckiem, stanowiące 9,52 % wszystkich rodzin objętych pomocą. Rodziny niepełne z dwójką dzieci to 2,38 % rodzin korzystających z pomocy społecznej.

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z dnia 9 czerwca 2011 roku, zobligowała gminy do zatrudniania asystentów rodziny. We współpracy z rodzinami oraz pracownikami socjalnymi asystenci opracowują i realizują plan pracy, którego ogólnym celem jest pomoc w rozwiązywaniu problemów wychowawczych, psychologicznych, socjalnych. Asystent rodziny podczas spotkań, które odbywają się w miejscu zamieszkania rodziny, bądź w miejscu wyznaczonym przez rodzinę, świadczy pomoc w nabyciu umiejętności przy wykonywaniu najprostszych czynności, które składają się na proces prowadzenia gospodarstwa domowego, zapewnienia odpowiedniej opieki nad dziećmi, a także nabywania umiejętności opiekuńczo-wychowawczych oraz odbudowywania więzi rodzinnych. Działania pomocowe realizowane przez asystentów prowadzone są również w sytuacji czasowego umieszczenia dziecka poza rodziną. Wówczas ich celem jest przywrócenie rodzinie zdolności do wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczej i umożliwienie powrotu dziecka pod opiekę rodziców. O sukcesie asystentury możemy mówić, gdy u klientów nastąpią zmiany w postrzeganiu siebie, swojego dotychczasowego działania i otaczającego świata. Wzmocnienie poczucia sprawstwa, poczucia kompetencji w roli rodzica, samodzielność w radzeniu sobie z trudnościami życia rodzinnego, ale też umiejętność zwracania się po pomoc, poprawa funkcjonowania dzieci w rodzinie i środowisku szkolnym to tylko przykłady efektów współpracy z asystentem rodziny. Od 1 stycznia 2017 r. został poszerzony zakres pracy asystenta rodziny, któremu przypisano zadania mające na celu kompleksowe wsparcie, wynikające z połączenia zadań asystenta rodziny na podstawie ustawy o wspieraniu rodziny z ustawą i Programie „Za życiem”. Ustawa „Za życiem” określa m.in. uprawnienia do jednorazowego świadczenia z tytułu urodzenia dziecka, u którego zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę dziecka zagrażającą jego życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu.

Tabela 5. Rodziny objęte wsparciem asystenta rodziny.

| Rok | Liczba asystentów rodziny | Liczba rodzin | Liczba osób w rodzinach | Liczba dzieci w rodzinach | Liczba rodzin zobowiązanych przez Sąd do współpracy z asystentem rodziny |
|------|---------------------------|---------------|-------------------------|---------------------------|--|
| 2022 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| 2023 | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| 2024 | 2 | 4 | 15 | 10 | 1 |

Źródło: dane własne GOPS

Objęcie rodziny usługą asystenta rodziny oraz praca instytucji na rzecz rodzin nie zawsze przynosi zamierzone cele. Gotowość rodziny i jej aktywność, a przede wszystkim otwartość na wprowadzenie zmian dają gwarancję przywrócenia rodzinie zdolności do prawidłowego wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

W ramach podejmowanych działań, asystent wykonuje w środowisku zadania:

- opracowanie i realizacja planu pracy z rodziną we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikiem socjalnym;
- udzielenie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego;
- udzielenie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów socjalnych;
- udzielenie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów psychologicznych;
- udzielenie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów wychowawczych z dziećmi;
- wspieranie aktywności społecznej rodzin;
- motywowanie członków rodzin do podnoszenia kwalifikacji zawodowych;
- udzielanie pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymaniu pracy zarobkowej;
- motywowanie do udziału w zajęciach grupowych dla rodziców, mających na celu kształtowanie prawidłowych wzorców rodzicielskich i umiejętności psychospołecznych;
- udzielanie wsparcia dzieciom, w szczególności poprzez udział w zajęciach psychoedukacyjnych,
- podejmowanie działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin;
- prowadzenie indywidualnych konsultacji wychowawczych dla rodziców i dzieci;
- prowadzenie dokumentacji dotyczącej pracy z rodziną;
- dokonywanie okresowej oceny sytuacji rodziny, nie rzadziej niż co pół roku;
- monitorowanie funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z rodziną;
- sporządzanie, na wniosek sądu, opinii o rodzinie i jej członkach;
- współpraca z jednostkami administracji rządowej i samorządowej, właściwymi organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami i osobami specjalizującymi się w działaniach na rzecz dziecka i rodziny;

Tabela 6. Liczba osób/rodzin korzystających z pomocy społecznej w Gminie Ślemień w latach 2022 – 2024

| Lata | ludność w Gminie Ślemień (dane z UG) | osoby objęte pomocą społeczną | % wszystkich mieszkańców Gm. Ślemień | liczba rodzin objętych pomocą społeczną |
|------|--------------------------------------|-------------------------------|--------------------------------------|---|
| 2022 | 3.495 | 119 | 3,40 % | 51 |
| 2023 | 3.465 | 88 | 2,54 % | 42 |
| 2024 | 3.446 | 90 | 2,61 % | 42 |

źródło: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ślemieniu MPiPS-03

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ślemieniu realizuje szereg działań, mających na celu pomoc rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej. Oprócz wyżej wspomnianych działań wspierających Ośrodek przyznaje i wypłaca świadczenia o charakterze pieniężnym, wynikające z różnych przepisów prawa, w tym: świadczenia rodzinne. W 2024 r. uprawnionych do pobierania zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami było około 39 rodzin. Przybywa wypłacanych świadczeń związanych z niepełnosprawnością (zasiłki pielęgnacyjne czy świadczenie pielęgnacyjne).

Tabela 7. Wydatki na świadczenia rodzinne finansowane z dotacji budżetu państwa oraz liczba świadczeń.

| L.p. | Rodzaj Świadczenia | 2023 | | 2024 | |
|-------|---|-----------------|------------|-----------------|------------|
| | | Ilość świadczeń | Kwota | Ilość świadczeń | Kwota |
| 1. | Zasiłki rodzinne | 1 344 zł | 158 017 zł | 1 050 | 123 240 zł |
| 2. | Dodatki do zasiłków rodzinnych | 853 | 106 164 zł | 667 | 85 444 zł |
| 3. | Zasiłki pielęgnacyjne | 759 | 163 824 zł | 788 | 170 082 zł |
| 4. | Świadczenia pielęgnacyjne | 300 | 724 404 zł | 304 | 887 332 zł |
| 5. | Specjalny zasiłek opiekuńczy ZDO | 18 | 10 602 zł | 0 | 0 |
| | | 24 | 14 880 zł | 20 | 12 400 zł |
| 6. | Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka | 8 | 8 000 zł | 8 | 8 000 zł |
| 7. | Świadczenie rodzicielskie | 74 | 68 537 zł | 51 | 46 274 zł |
| 8. | Świadczenia „Za życiem” | 0 | 0 | 1 | 4 000 zł |
| Razem | | 1 254 428 zł | | 1 336 772 zł | |

Źródło: Dane własne GOPS

Z podanych danych wynika, że liczba rodzin uprawnionych do pobierania świadczeń w formie zasiłków rodzinnych z roku na rok maleje z uwagi, iż kryterium uprawniające do otrzymywania powyższego świadczenia na przełomie kilkunastu lat nie uległo waloryzacji a dochody rosną, gdyż minimalne wynagrodzenie corocznie jest waloryzowane. System różnego rodzaju świadczeń rodzinnych pozwala na wzmocnienie sytuacji rodzin z dziećmi w dążeniu do zaspokojenia niezbędnych potrzeb oraz wzmacnia postawę nakierowanej na przezwycięzenie trudnych sytuacji życiowych, przy wykorzystaniu własnych zasobów i możliwości. System ten pozwolił wielu rodzinom na osiągnięcie stabilizacji finansowej. Jest to szczególnie widoczne jeśli porówna się liczbę rodzin z dziećmi, ubiegających się o pomoc finansową ze środków pomocy społecznej w poszczególnych latach. Rodziny z dziećmi rzadziej ubiegają się o pomoc finansową ze środków GOPS. Szczególną rolę w poprawie sytuacji materialnej rodzin z dziećmi ma wypłacane z budżetu państwa świadczenie wychowawcze, które od czerwca 2022 r. wypłacane jest przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych a od 1 stycznia 2024 r. uległo waloryzacji, które obecnie wynosi 800+. Pokrywa ono częściowo wydatki związane z wychowaniem dzieci, jak również zaspokaja potrzeby życiowe dziecka.

Istotne finansowe wsparcie dla matek nigdzie nie ubezpieczonych stanowi świadczenie rodzicielskie przyznawane niezależnie od dochodu do czasu ukończenia przez dziecko 1 roku życia w kwocie 1000 zł miesięcznie. W 2024 roku wypłacono 74 świadczeń na kwotę 68 537 zł.

Kolejną formą pomocy rodzinie jest Karta Dużej Rodziny, jest to systemem zniżek dla rodzin wielodzietnych. Powyższa forma jest działaniem ogólnopolskim, przysługuje rodzinom z co najmniej trójką dzieci, niezależnie od dochodu rodziny. Ulgi i zniżki oferują instytucje państwowe podległe ministerstwom oraz podmioty prywatne na podst. pisemnej umowy z Ministerstwem Pracy. W 2023r. i 2024r. łącznie wydano 106 kart (2023 r. – 60 kart, 2024 r. – 46 kart).

4.4. Oświata

Placówki oświatowe w ramach swojej działalności w zakresie poprawy sytuacji dzieci i młodzieży realizują szereg działań edukacyjnych, wychowawczych, profilaktycznych, uzupełniających brakującą wiedzę a także prowadzą działania rozwijające zdolności i zainteresowania uczniów. Realizowane są różne projekty, warsztaty, festyny, wycieczki; prowadzone akcje: ekologiczne, charytatywne, promujące zdrowie. Uczniowie placówek oświatowych korzystają z pomocy psychologicznej i pedagogicznej. Pomoc ta wspomaga wszechstronny rozwój dziecka i młodzieży w zakresie nabywania i rozwiązywania umiejętności negocjacyjnego rozwiązywania konfliktów i problemów oraz innych umiejętności w zakresie komunikacji społecznej.

Tabela 9. Liczba dzieci w placówkach oświatowych na terenie Gminy Ślemień.

| Lp. | Rodzaj placówki oświatowej | Liczba uczniów w roku szkolnym 2021/2022 | Liczba uczniów w roku szkolnym 2022/2023 | Liczba uczniów w roku szkolnym 2023/2024 |
|-----|-------------------------------|--|--|--|
| 1. | Szkoła Podstawowa w Ślemieniu | 280 | 262 | 260 |

| Lp. | Rodzaj placówki oświatowej | Liczba dzieci w roku szkolnym 2021/2022 | Liczba dzieci w roku szkolnym 2022/2023 | Liczba dzieci w roku szkolnym 2023/2024 |
|-----|---|---|---|---|
| 1. | Przedszkole Publiczne w Ślemieniu | 104 | 114 | 109 |
| 2. | Przedszkole Publiczne w Ślemieniu – Filia Las | 45 | 43 | 38 |

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z placówek oświatowych.

4.4.1. Opieka nad małym dzieckiem oraz opieka pozaszkolna

W polityce społecznej kwestia dziecka traktowana jest w sposób szczególny. Działania na rzecz dzieci skupiają się przede wszystkim na ochronie ich praw i wyrównywaniu szans życiowych poprzez ułatwienie dostępu między innymi do oświaty, wypoczynku oraz ochrony w obliczu różnych zagrożeń życiowych.

Wychowanie pozaszkolne jest organizowane w młodzieżowych domach kultury i domach kultury dzieci i młodzieży, ośrodkach i szkolnych klubach sportowych, w świetlicach dziecięcych i młodzieżowych. Wychowanie pozalekcyjne i pozaszkolne ma na celu:

1. rozwijanie zainteresowań i uzdolnień młodzieży,
2. zbliżenie młodzieży do spraw techniki,
3. stwarzanie sprzyjających warunków dla społecznej działalności,
4. organizowanie kulturalnego wypoczynku, rozrywki i wychowania fizycznego.

Na terenie Gminy Ślemień działa Centrum Społeczno – Kulturalne gdzie odbywają się zajęcia świetlicowe dla dzieci i młodzieży. Świetlica zapewnia m.in. opiekę i wsparcie wychowawcy, integrację z rówieśnikami, aktywne spędzanie czasu wolnego, rozwój zainteresowań, pomoc w odrabianiu lekcji. Prywatny Żłobek Klub Malucha „Jeżyki”, który funkcjonuje na terenie tutaj. Gminy zapewnia opiekę nad małym dzieckiem, wykwalifikowany personel dba aby maluchy czuły się jak u siebie w domu, gdyż najważniejsze jest bezpieczeństwo dzieci.

4.5. Zasoby gminy

Program Wspierania Rodziny w Gminie Ślemień na lata 2025 – 2027 będzie służył realizacji gminnej polityki rodzinnej. Na terenie Gminy Ślemień działa szereg podmiotów współpracujących ze sobą na rzecz wspierania rodziny i dziecka.

Działania na rzecz dziecka i rodziny realizują instytucje opisane poniżej.

- **Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ślemieniu:** Głównym celem działania OPS jest ograniczanie marginalizacji osób i rodzin, pomoc w zaspokojeniu ich niezbędnych potrzeb i umożliwienie im życia w warunkach odpowiadających godności człowieka. Ośrodek realizuje zadania z ustawy o pomocy społecznej (pracę socjalną, przyznawanie i wypłatę zasiłków, dożywianie dzieci w szkołach, specjalistyczne poradnictwo oraz zadania m.in. z zakresu ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Ponadto jednostka zajmuje się pomocą materialną dla uczniów tj. przyznawaniem i wypłatą stypendiów. Do zadań Ośrodka należy również realizacja świadczeń rodzinnych i funduszu alimentacyjnego, Karty Dużej Rodziny. Pracy Ośrodka przyświeca

potrzeba realizacji zadań opartych na zasadzie pomocniczości, w której pomoc nakierowana jest na wykorzystanie zasobów własnych rodziny, na wsparciu osoby w rodzinie i w środowisku lokalnym przy wykorzystaniu możliwości otoczenia. Takie działania to nic innego jak praca socjalna, która jest prowadzona z osobami i rodzinami w celu rozwinięcia lub wzmocnienia ich zasobów wewnętrznych tj. umiejętności, wiedzy, motywacji do zmiany, a także zasobów zewnętrznych tkwiących w środowisku zamieszkania osób wspieranych. Działania Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ślemieniu obejmują teren sołectw Ślemień, Kocoń, Las, podzielone na 3 rejony pracy socjalnej. Po odebraniu zgłoszenia/wniosku pracownicy w trakcie wejścia w środowisko zamieszkania klienta rozpoznają sytuację i/lub przeprowadzają wywiad środowiskowy. Przeprowadzenie wywiadu pozwala na zdiagnozowanie problemu, z którym boryka się osoba lub rodzina. Właściwa diagnoza pozwala na przygotowanie skutecznego planu pomocy, zawierającego działania, które należy podjąć, aby sytuacja klienta uległa poprawie. Czynności planowane przez pracownika socjalnego oraz współpracujących z nim specjalistów mają na celu stworzenie takiego planu, który pozwoli, w możliwie krótkim czasie, na polepszenie sytuacji rodziny i jej usamodzielnienie. Pozytywne efekty realizacji opracowanego planu są możliwe wyłącznie wtedy, gdy tworzony jest przy współudziale i zainteresowaniu klienta, uzyska jego aprobatę oraz jeśli klient aktywnie włączy się w jego realizację.

- **Zespół Interdyscyplinarny:** działający w strukturach Ośrodka Pomocy Społecznej w Ślemieniu zajmuje się przeciwdziałaniem przemocy domowej (specjalistyczne poradnictwo, wspieranie osób i rodzin w przezwyciężaniu problemu przemocy). Zespół Interdyscyplinarny tworzy grupa ludzi z różnych dziedzin, co daje możliwość komplementarnej pomocy osobom doświadczającym przemocy często ze strony bliskich osób. Interdyscyplinarna praca zwiększa skuteczność pomocy pozwala także wykorzystać zasoby poszczególnych instytucji do ograniczania zjawiska przemocy.
- **Oświata:** placówki oświatowe kształtują środowisko wychowawcze sprzyjające realizowaniu celów i zasad przyjętych w programie wychowawczym we współpracy z domem rodzinnym, parafią i organizacjami młodzieżowymi stosownie do warunków szkoły i wieku uczniów.
- **Gminna Biblioteka Publiczna:** biblioteka zapewnia czytelnikom mini-czytelnię czasopism oraz kącik do czytania dla dzieci. W strukturę organizacyjną wchodzi m.in. wypożyczalnia, kącik czytelniczy dla dzieci, Punkt Informacji Turystycznej. Dzięki tym narzędziom biblioteka zaspokaja i rozwija potrzeby czytelnicze społeczeństwa, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży. Współpracuje z placówkami oświatowymi i kulturalnymi w celu upowszechniania wiedzy i kultury. Prowadzi zajęcia edukacyjne. Organizuje akcje czytelnicze.
- **Gminny Ośrodek Kultury:** kładzie nacisk na rozwój szeroko pojętej kultury oraz sportu. Prowadzi zajęcia dla najmłodszych dzieci, młodzieży gimnazjalnej oraz dorosłych, a także organizuje imprezy plenerowe i wydarzenia sportowe. Działalność Gminnego Ośrodka Kultury w Ślemieniu to: rozpoznawanie, pobudzanie oraz zaspakajanie zainteresowań i potrzeb kulturalnych mieszkańców. Organizacja zajęć wakacyjnych i w okresie ferii zimowych, kursy tańca dla dzieci i młodzieży, stwarzanie możliwości do rozwoju amatorskiej twórczości artystycznej, edukacja kulturalna i wychowanie przez sztukę; organizowanie imprez kulturalnych; integrowanie społeczności lokalnej; współpraca z instytucjami upowszechniania kultury, placówkami oświatowymi, zakładami pracy, urzędami administracji samorządowej, fundacjami, stowarzyszeniami, kołami gospodyń. Działalność GOK-u opiera się na współpracy

z istniejącymi na terenie Gminy Ślemień Kołami Gospodyń Wiejskich w Lasie, Koconiu, Ślemieniu oraz Stowarzyszeniem Emerytów i Rencistów Gminy Ślemień.

- **Placówki służby zdrowia** – na terenie gminy działa Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej - zatrudniający lekarzy rodzinnych, pediatrę i chirurga a także pielęgniarki.
- **Urząd Gminy Ślemień** - zajmujący się organizacją dowozu dzieci niepełnosprawnych do szkół poza teren gminy.
- **Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych** – prowadzi działania związane z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych a w szczególności zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla takich osób. Inicjuje w środowisku lokalnym działania służące profilaktyce i rozwiązywaniu problemów alkoholowych.
- **Inne** – w działania na rzecz rodziny włączają się również organizacje pozarządowe – stowarzyszenia, parafia, jednostki OSP, kluby sportowe.

5. ANALIZA SWOT

Praca z rodziną jest procesem złożonym i długotrwałym. Efekty pracy z rodzinami w przeważającym stopniu zależą od aktywności rodzin, otwarcia się na otrzymywane wsparcie, chęci wprowadzenia w swoim życiu zmian. Problemy rodzin mają często wielowymiarowy charakter i ich rozwiązywanie wymaga dużej znajomości problemu i zintegrowanej współpracy instytucjonalnej. Przeprowadzenie diagnozy środowiska lokalnego w kontekście problemów społecznych oraz dokonanie analizy dotychczas podejmowanych działań, pozwoliło na sporządzenie analizy SWOT, która określa mocne i słabe strony systemu wspierania rodzin w gminie oraz pozwala na dokonanie oceny zagrożeń jak i szans, które mają znaczący wpływ na całość podejmowanych działań w zakresie wspierania rodziny.

Analiza strategiczna polega na ocenie tych wszystkich elementów stanu istniejącego, które zostały rozpoznane. Głównie skupia się ona na odpowiedzi na pytania:

- czy stanowią one silną, czy słabą stronę, tzn. czy są czynnikiem ułatwiającym, czy utrudniającym pożądaną rozwój?
- jakie szanse lub zagrożenia dla gminy płyną z jego kontaktów z bliższym lub dalszym otoczeniem?

Analiza sporządzonej kombinacji tych czynników pozwala na ocenę, jaki typ działań jest najbardziej użyteczny w osiągnięciu założonych celów. Jakościowa analiza strategiczna obecnej sytuacji rodziny, dziecka i systemu ich opieki oraz prawdopodobnej przyszłej sytuacji pozwala nam ukierunkować działania w ten sposób, by sprzyjały one osiągnięciu założonego celu.

Tabela 10. Analiza SWOT

| MOCNE STRONY | SŁABE STRONY |
|---|--|
| <ul style="list-style-type: none"> • Realizacja celów strategicznych i operacyjnych wynikających z dokumentów strategicznych: <ul style="list-style-type: none"> a) Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla gminy Ślemień, b) Programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony ofiar przemocy domowej, c) Gminnego Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii. • Zaangażowani w działania pracownicy jednostek działających na rzecz dziecka i rodziny; • Wsparcie rodziny przez asystenta rodziny, • Ciągłe podnoszenie kwalifikacji pracowników jednostek działających na rzecz dziecka i rodziny; • Doświadczenie i wiedza we wsparciu rodzin pracowników GOPS odpowiedzialnych za realizację wsparcia, • Funkcjonowanie Gminnej Komisji ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, • Funkcjonowanie Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej; • Wykwalifikowana kadra pedagogiczna szkół znajdujących się na terenie gminy; • Możliwość organizacji czasu wolnego dzieci i młodzieży w okresie wakacji i ferii zimowych, • Oferta wsparcia psychologicznego dla rodzin i osób przeżywających problemy; • Funkcjonowanie Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej Żywcu; • Wsparcie stypendialne dla dzieci i młodzieży • Znajomość zasobów środowiska lokalnego przez pracowników GOPS, • Współpraca z samorządem, • Realizacja rządowego programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” • Tradycyjne rodziny, małe lokalne środowiska, niska przestępczość, tradycyjna religijność rodzin | <ul style="list-style-type: none"> • Bierna postawa wobec problemów występujących w rodzinie, niechęć do nawiązywania współpracy z placówkami niosącymi pomoc w tym zakresie • Utrudniony dostęp do poradnictwa specjalistycznego (psycholog, mediator rodziny) – dojazd do miasta powiatowego przy jednoczesnym niechętnym korzystaniu z usług dostępnych w miejscowości gminnej • Brak pozytywnych wzorców osobowych w rodzinach dysfunkcyjnych, odrzucanie autorytetu szkoły/ nauczyciela • Brak świadomości społecznej o potrzebach i możliwościach w zakresie opieki rodziny zastępczej • Ograniczone środki finansowe na realizację założonych programów • Wyuczona bezradność i roszczeniowość, uzależnienie od pomocy instytucjonalnej (głównie finansowej) i brak współpracy ze strony rodzin w zakresie rozwiązywania problemów. • Niedostateczne środki finansowe na zaspokojenie bieżących potrzeb ośrodka oraz na rozwinięcie prowadzonej działalności. • Obciążenie pracowników dodatkowymi zadaniami, • Małe zaangażowanie organizacji pozarządowych do działań wspierających procesy wychowawcze w rodzinie, • Utrzymujące się bezrobocie; • Brak dostatecznej infrastruktury, mieszkań chronionych i socjalnych, żłobków, • Mentalność małych środowisk – stereotypy blokujące korzystanie z usług specjalistów. |
| SZANSE | ZAGROŻENIA |
| <ul style="list-style-type: none"> • Polityka państwa przyjazna rodzinom, • Wzrost świadomości jakie znaczenie i jaką wartość niesie ze sobą rodzina, • Wzrost świadomości dotyczącej wiedzy na temat wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez rodziny. • Nawiązanie współpracy z zewnętrznymi jednostkami działającymi na rzecz dziecka i rodziny, • Wzmocnienie wartości moralnych oraz autorytetu rodziców; | <ul style="list-style-type: none"> • Zaniedbywanie obowiązków opiekuńczo wychowawczych przez rodziców, • Zmiany w zakresie finansowania opieki nad dzieckiem, brak zagwarantowanych odpowiednich środków finansowych; • Postępujący zanik systemu wartości moralnych wśród młodzieży; • Zanik autorytetów, kryzys wartości rodzinnych, • Zmiany zachodzące wewnątrz struktury rodziny, rozluźnienie więzi rodzinnych; |

| | |
|---|---|
| <ul style="list-style-type: none"> • Umocowania prawne gwarantujące podejmowanie skutecznych działań w zakresie profilaktyki i wsparcia rodzin niewydolnych wychowawczo; • Rozwój wolontariatu; • Tworzenie partnerstwa działających na rzecz rodziny. • Realizacja projektów edukacyjno-wychowawczych ukierunkowanych na zapobieganie i niwelowanie agresji wśród dzieci, • Wzmocnienie współpracy pomiędzy instytucjami wspierającymi rodzinę. | <ul style="list-style-type: none"> • Zanik kontaktów bezpośrednich między ludźmi na rzecz pośrednich, tj. telefonicznych, internetowych; • Bezradność i bierność rodzin w rozwiązywaniu własnych problemów; • Pozostawanie w sferze ubóstwa, wykluczenia społecznego (tzw. zjawisko „dziedziczenia biedy”); • Zbyt późne diagnozowanie problemu w rodzinie; • Emigracja zarobkowa, rozpady związków (rozwoły, separacje) • Starzenie się społeczeństwa, • Polaryzacja społeczeństwa- zwiększenie dystansu pomiędzy biednymi a bogatymi |
|---|---|

Powyższa analiza SWOT została skonstruowana w oparciu o stan wiedzy i doświadczenie pracowników oraz osób zajmujących się pomocą rodzinie. Ciągły monitoring spraw związanych z pomocą społeczną, znajomość występowania problemów i tematyki związanej z szeroko rozumianą polityką prorodzinną i społeczną pozwoliło na wyodrębnienie przedstawionych w analizie słabych i mocnych stron, jak również szans i zagrożeń. Z analizy SWOT wynika, że posiadane zasoby powinny stanowić solidną podstawę do skutecznych działań w przyszłości i wyznaczają kierunki działań na kolejne lata.

6. CELE I ZADANIA PROGRAMU

Cel główny programu:

Zapewnienie kompleksowego wsparcia dzieciom i rodzinie, ze szczególnym uwzględnieniem rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych w Gminie Ślemień.

Cele szczegółowe:

- 1) Zabezpieczenie podstawowych potrzeb socjalno – bytowych rodzin.
- 2) Wsparcie rodzin z dziećmi w pełnieniu funkcji opiekuńczo – wychowawczych
- 3) Zapobieganie pogłębianiu się dysfunkcji w rodzinach
- 4) Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej

| Lp. | Zadanie | Sposób realizacji / działania | Realizatorzy / Partnerzy | Wskaźniki / opis realizacji |
|--|---|---|------------------------------|--|
| Cel szczegółowy: Zabezpieczenie podstawowych potrzeb socjalno - bytowych rodzin | | | | |
| 1. | Zapewnienie pomocy materialnej i rzeczowej dla rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji | - przyznawanie świadczeń i usług z zakresu: 1) pomocy społecznej, 2) świadczeń rodzinnych, 3) świadczeń alimentacyjnych, 4) pomocy materialnej/ stypendia 5) wyprawka szkolna. | GOPS, UG, placówki oświatowe | Liczba świadczeniobiorców w poszczególnych rodzajach świadczeń i usług oraz forma udzielanej pomocy. |
| 2. | Objęcie dożywianiem dzieci i osoby dorosłe wymagających tego rodzaju wsparcia | - zapewnienie podstawowych potrzeb żywieniowych rodzin, - współpraca z instytucjami w celu organizacji dożywiania, - zapewnienie rodzinom możliwości skorzystania z pomocy żywnościowej (Program Fundusze Europejskie na Pomoc Żywnościową). | GOPS, placówki oświatowe | Liczba dzieci i dorosłych korzystających z ciepłych posiłków. Liczba wypłaconych zasiłków celowych na zakup żywności. Liczba wydanych skierowań do otrzymania pomocy żywnościowej. |
| 3. | Objęcie pracą socjalną rodzin potrzebujących tego rodzaju wsparcia | - monitorowanie i zabezpieczenie podstawowych potrzeb socjalnych rodzin. | GOPS | Liczba rodzin objętych pracą socjalną oraz forma udzielonej pomocy. |

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| 4. | Realizacja pozaszkolnych zajęć oraz form spędzania czasu wolnego z dziećmi z rodzin dysfunkcyjnych | - działania edukacyjno – kulturalne i sportowo – rekreacyjne mające na celu organizację czasu wolnego dzieci i młodzieży, - rozwijanie zainteresowań dzieci i młodzieży, - rozwój wolontariatu. | placówki oświatowe, GOK | Liczba rodzin/dzieci korzystających z w/w zajęć oraz forma udzielanej pomocy |
| Cel szczegółowy : Wsparcie rodzin z dziećmi w pełnieniu funkcji opiekuńczo – wychowawczych | | | | |
| 1. | Zapewnienie wsparcia asystentów rodzinom przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych | - rodziny mające trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo – wychowawczych, - przeciwdziałanie umieszczeniu dzieci w pieczy zastępczej. | GOPS | Liczba asystentów pracujących na rzecz rodzin, liczba rodzin, którym przydzielono asystenta ze względu na problemy opiekuńczo – wychowawcze oraz formy udzielanej pomocy ze strony asystenta. |
| 2. | Monitorowanie sytuacji rodzin po zakończeniu współpracy z asystentem rodziny | - działania mające na celu sprawdzenie czy rodziny właściwie wywiązują się ze swoich obowiązków i zadań wobec małoletnich dzieci w sprawach opiekuńczo – wychowawczych | GOPS | Liczba rodzin w których realizowano monitoring po zakończeniu współpracy z asystentem rodziny |
| 3. | Zabezpieczenie środków na pobyt dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo – wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo – terapeutycznej | - finansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, w rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo – wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo – terapeutycznej. | GOPS, UG | Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej, których pobyt współfinansowany jest przez Gminę |
| 4. | Realizacja dodatkowych projektów na rzecz rodzin | - dodatkowe wsparcie dla rodzin z dziećmi, - rozszerzenie oferty pomocowej dla rodzin z trudnościami opiekuńczo – wychowawczymi. | GOPS, placówki oświatowe, GOK UG | Liczba rodzin/osób korzystających z dodatkowego wsparcia oraz opis form udzielonego wsparcia. |
| 5. | Prowadzenie placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży | - dodatkowe wsparcie dla rodzin z dziećmi, | GOK | Liczba placówek wsparcia dziennego. Liczba dzieci objętych wsparciem. |

Cel szczegółowy: Zapobieganie pogłębianiu się dysfunkcji w rodzinach

| | | | | |
|----|---|--|---|---|
| 1. | Monitorowanie sytuacji rodzin zagrożonych uzależnieniami | <ul style="list-style-type: none"> - przeciwdziałanie pogłębianiu się problemów w rodzinach, - motywowanie do podjęcia terapii przez rodziców dzieci ze środowisk zagrożonych, - udzielanie wsparcia rodzinom z dziećmi będącym w trudnej sytuacji życiowej, - współpraca instytucji na rzecz wsparcia rodzin z dziećmi. | <p align="center">GOPS, GOK placówki oświatowe, ZI, GKRPA</p> | Liczba monitorowanych rodzin oraz formy udzielonego wsparcia. |
| 2. | Zapewnienie dostępności poradnictwa specjalistycznego oraz organizowanie i informowanie o miejscach pomocy. | <ul style="list-style-type: none"> - udzielenie kompleksowego wsparcia mieszkańcom Gminy, - przeciwdziałanie pogłębianiu się problemów w rodzinach, - zapewnienie mieszkańcom możliwości skorzystania z nieodpłatnej pomocy specjalistów m.in. psychologa, pedagoga | <p align="center">GOPS placówki oświatowe ZI, GKRPA</p> | Liczba osób korzystających ze wsparcia, liczba i formy udzielonych porad. |
| 3. | Podnoszenie kompetencji rodzin tego wymagających w zakresie pełnienia prawidłowych funkcji poprzez organizowanie warsztatów, szkoleń, konsultacji | <ul style="list-style-type: none"> - działania na rzecz aktywizacji społecznej członków rodzin, - wspieranie rodzin w formie poradnictwa. | <p align="center">GOPS, placówki oświatowe</p> | Liczba rodzin objętych wsparciem oraz formy udzielonej pomocy |
| 4. | Zapewnienie pomocy rodzinom/ osobom doświadczającym przemocy | <ul style="list-style-type: none"> - udzielenie kompleksowego wsparcia ofiarom przemocy w rodzinie, - podejmowanie działań korekcyjnych wobec sprawcom przemocy domowej - współpraca instytucji działających na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie, - organizacja spotkań ZI / grupy diagnostyczno – pomocowej | <p align="center">GOPS, ZI, GKRPA, placówki oświatowe</p> | Formy udzielonego wsparcia. Liczba spotkań Zespołu Interdyscyplinarnego. Liczba grup diagnostyczno - pomocowych oraz procedur NK. |
| 5. | Zapewnienie pomocy rodzinom / osobom borykającym się z problemem alkoholowym | <ul style="list-style-type: none"> - kierowanie wniosków do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych o podjęcie działań wobec osób borykających się z problemem alkoholowym, | <p align="center">GOPS, ZI, GKRPA , placówki oświatowe</p> | Formy udzielonego wsparcia. Liczba wystosowanych wniosków do Sądu o przymusowe leczenie odwykowe. |

| | |
|-------------------------------------|---|
| | Urząd Gminy Ślemień |
| | Placówki służby zdrowia na terenie gminy |
| | Parafie i organizacje pozarządowe z terenu gminy, Ślemień i Las |
| | Sąd Rejonowy w Żywcu – kuratorzy zawodowi i społeczni |
| | Rady sołeckie |
| Źródła finansowania programu | Środki własne gminy Ślemień |
| | Dotacje z budżetu państwa |
| | Środki partnerów realizujących program |

8. MONITORING I EWALUACJA PROGRAMU

Monitoring Gminnego Programu Wspierania Rodziny będzie realizowany przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ślemieniu. Odbywać się będzie na podstawie sporządzonej sprawozdawczości z wykonywanych działań oraz analizy zebranych danych dotyczących zrealizowanych w ramach Programu działań podejmowanych przez podmioty zaangażowane w jego realizację. Ocena skuteczności będzie dokonywana głównie w oparciu o analizę założonych wskaźników. Informacje te będą przedkładane Radzie Gminy Ślemień do dnia 31 marca każdego roku za rok poprzedni

Monitoring posłuży głównie do:

- kontroli postępu realizacji założonych celów,
- oceny zaangażowania jednostek odpowiedzialnych za realizację poszczególnych działań,
- porównania zgodności osiągniętych rezultatów z przyjętymi celami,
- weryfikacji efektywności wykorzystania środków na realizację określonych celów

9. PODSUMOWANIE: ZAKŁADANE EFEKTY PROGRAMU

Gminny Program Wspierania Rodziny jest dokumentem otwartym i długofalowym. Będzie podlegał ewaluacji w zależności od występujących potrzeb rozpoznawanych i ustalanych przez podmioty zajmujące się sprawami rodziny. Monitoring będzie polegał na pozyskiwaniu informacji i danych od podmiotów realizujących poszczególne zadania, co umożliwi wgląd w zakres podejmowanych działań, ich analizę oraz ocenę skuteczności. Analiza i ocena zebranych informacji pozwoli na planowanie dalszych działań oraz doskonalenie działań dotychczas ustalonych.

Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Ślemień na lata 2025 - 2027 zakłada stworzenie optymalnych warunków dla poprawy jakości życia rodzin, w szczególności dzieci. Wsparcie rodziny będzie miało charakter profilaktyczny, ochronny, a rodzinie w pierwszej kolejności zostaną stworzone możliwości samodzielnego zmierzenia się ze swoimi problemami. Niezbędne jest systematyczne podnoszenie świadomości społecznej w zakresie przyczyn i skutków dysfunkcji oraz promowanie rodzinnego stylu życia. Tylko wtedy można zwiększyć jej szanse na prawidłowe funkcjonowanie w środowisku oraz wykorzystanie własnej aktywności i wewnętrznego potencjału w celu zdobywania nowych umiejętności. Aby osiągnąć zamierzone cele w realizację programu powinny włączyć się aktywne instytucje, placówki i organizacje, które swoimi działaniami, wspierają dzieci i rodziny. Spodziewanym efektem realizacji programu ma być polepszenie sytuacji dziecka i rodziny, zwiększenie poczucia bezpieczeństwa socjalnego.

W wyniku przeprowadzonych działań przewidywane jest osiągnięcie następujących efektów:

- wzmocnienie działań profilaktycznych w rodzinach przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej,
- zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych rodzin celem zapobiegania powstawaniu sytuacji kryzysowych,
- wprowadzenie różnorodnych form środowiskowej pomocy w opiece i wychowaniu dzieci,
- poprawa i wzrost jakości w zakresie funkcjonowania rodziny,
- wzrost świadomości społeczeństwa na temat prawidłowego funkcjonowania rodziny i poprawnych relacji rodzinnych,
- umożliwienie dzieciom umieszczonym w pieczy zastępczej powrotu do rodziny naturalnej, poprzez przywrócenie jej prawidłowych funkcji,
- podniesienie profesjonalizmu osób niosących pomoc w rodzinie,
- podniesienie kompetencji i skuteczności podejmowanych działań pomocowych,
- doskonalenie i rozwój efektywnej współpracy pomiędzy instytucjami i organizacjami pracujących i działających na rzecz dzieci, młodzieży, rodzin

Przewodniczący Rady Gminy w Ślemieniu

Jarosław Jurczak

Wyniki głosowania

Głosowano w sprawie: Uchwała w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Ślemień na lata 2025 - 2027.

ZA: 11, PRZECIW: 0, WSTRZYMUJĘ SIĘ: 0, BRAK GŁOSU: 0, NIEOBECNI: 4

Wyniki imienne:

ZA (11)

Janusz Gibas, Jarosław Jurczak, Arkadiusz Kania, Konrad Małysiak, Stanisław Migdał, Andrzej Pilsyk, Bogdan Pyclik, Jerzy Siwiec, Robert Syposz, Mieczysław Ścieszka, Adam Zyzak

NIEOBECNI (4)

Andrzej Bąk, Piotr Czernecki, Piotr Dominiak, Piotr Mrowiec

Głosowanie zakończono w dniu: 20 marca 2025, o godz. 15:44

Wygenerowano w systemie eSesja.pl | 2025-03-25 10:51:52